

NEBESKI DITIRAMB

Julija Hartvig

JULIJA HARTVIG poljska pesnikinja, eseista, prevodilac rođena je 1921. godine. Studirala romanistiku. Njeno pesničko stvaralaštvo izvodi se iz fascinacije francuskom književnošću, koju prevodi i o kojoj zanimljivo piše. Poetika snoviđenja ne određuje samo konstrukciju njenih pesničkih ostvarenja nego je i metod potpunijeg razumevanja savremenog sveta i čoveka. O tome sama kaže: «Ubrojala bih sebe u one koji se služe rečju kao sredstvom, za koje ona nije cilj po sebi». Zbog toga je osnovna jedinica njene poezije — rečenica. Iako joj eksperimenti pesnika—lingviste, igre jezikom, nisu strani. Glavna dela: Pozdravljanja (1956), Slobodne ruke (1969), Dvojtvo (1971), Bdenje (1978), Američki dnevnik (1980), Trenutak zadržavanja (1980), Opštenje (1987); monografije: Apoliner (1962), Zerar de Nerval (1972).

ARABESKA

Nije slučajno da ne živiš na vodama voda,
na livadama dubina, nad kojima se uzdižu
vazduh vode i nebo vode.
Trčala bi za krilatim trnovkama, leptirima mora,
koji se noću pretvaraju u bešumna privedenja,
koja šire krajeve svojih pelerina.
Užas tvog detinjstva predstavljala bi lobanja ajkule,
koja iznenada izranja, ogoljenih, otkrivenih zuba,
dok bi te crni slepi miš mora, manta, plašio
zapleten u rastinje kose.
Nad tvojom kolevkom ljuljali bi se laki lampioni ostrakoda.
Ne bi imala uopšte porodicu,
jedina tvoja briga bila bi pronalaženje mehurova vazduha,
sakrivenih ispod stabljika podvodnih cvetova i lišća

ŠTA IMA UNUTRA?

U majušnom venecijanskom koralu
nadenom na dnu kutije
kugla vremena
u njoj pada šareni sneg
leti paunovo perje
ka središtu sveta
gledaju egzotične ptičije oči
padinama planine putuju pijemontski gorštaci
vidimo im samo leđa
u mrkim odelima
zidar kopa temelje za manastir
biskup sveti njegovu delo
zvona odzvanjaju u staklu
čas visokim čas niskim tonovima
glava zagledana u koral
koral zagledan u glavu
zagledani unutra
u zaboravljene slike
iznenada oživele

ZA TEBE SMO

Za tebe smo rezervat istorije Evropa,
s našim starinskim idealima
s našim trezorom očišćenim od prašine
s pesmama koje pevamo
sve najbolje žrtvuemo
aždaji nasilja i sile
mladiće i lepe devojke
najbolje umove i talente, koji najviše obećavaju
danak u cveću krstove reči
lakomisleni naslednici ozbiljnosti
neosvećeni propovednici nade
naslednici domaće retorike
koja nam stoji kao salivena
iako nam se još juče
činila pretesnom

NEBESKI DITIRAMB

Opet dolazi vreme hladnoće šalova i nemira
kada se sunce udaljuje od nas i odlazi u zahvalnije krajeve
Ali, gle, iznenada se vratilo
i kaže: tek je septembar
moj nestanak bio je samo podsećanje
da će doći vremena za koja smo nespremni
dakle, molite se, radite i budite razumni
Ah, ko nam izgovara te reči ustima sunca
ko je sunce pretvorio u nebeskog jevandelistu
ne verujte mi — kaže sada —
danas sam glasonoša dobre vesti
moj govor je nepresušan, svako će u njemu naći ono što traži

Sijam, dakle, postojim
kada odem podjednako ču napustiti dostojne i nedostojne
Devojko, otkrij još više ramena mom toplom dahu
istinski te volim

i onu staricu pogurenu do zemlje s nosom poput violinskog ključa
ona zna kada se približuje godina petla ili majmuna
ona je čarobnica koja je pokušala da me proguta
poštujem njenu drsku nameru
da rovari, jer joj nalaže da čeka i istrajava
od mene i mojih večnih putešestvija zavisi i čekanje
Sada sedi slepa i drhti pred ludilom vetrova
koji drveću nalažu da skida odela i trči nago
u susret sili i hladnoći
O, kako sam ja, sunce, svemoćno
a vi morate poštovati kapricioznog tiranina
i crpeti snagu jedino iz svoje slabosti
ne želim da imam ista zajedničko s vašim noćima
gnjurci potonuli u tminu
dajem vam hranu i radost kojih se stidite
nepoverljivi podanici prirode
Zbogom doviđenja vama koji ćete preživeti
kada se opet vratim u sjaju mrske harmonije

PRIRODA TVOJA

Priroda tvoja je zla pomiri se s tim
kroz tebe progovara glasom koji te užasava
rečima koje kao da nemaš u sebi
izleće iz tebe drugačija nego što o njoj sudiš
kao uzavrelo vrelo sumpornog mirisa
pod kojim se onesvešćuju zelene livade privida

PONEKAD JE DOVOLJNO

Ponekad je dovoljno da u vidu odgovora pružiš prst
Tako malo želim od tebe
tako reći ništa ne želim
Stoga kažeš: ništa ne želi od mene
Od mene ništa ne želi
i odlaziš
Ali to ništa se razrasta
postaje privedenje košmara
javlja u snu javlja noću
ždere ti utrobu

OSTAVI ME

Ostavi me, časak još u nemirnom snu.
U krilu toplog daha, u tišini nemarnog ritma srca
i leptirovog lepetanja krvi. Ostavi me.
Jer je tamo, u meni pronađena pradolina Visle,
zeleni i zračna dolina Ninive, ugledana u ushićenju.
Zemlja koju tražim i koju prepoznajem da bih se pomirio s njom,
dok stoji tako u sumraku nepokretna i večna.

U MENI ILI VAN MENE

U meni ili van mene gukanje goluba tišine, tupi
usamljenički sati, noć modra, zgrčeno, smrtno telo i vreme koje plovi
i čelično nebo, ni san ni bdenje.
Reči rasute kao jato ptica na suncu, trenutak gonjen
trenucima, koji kao tužna deca, držeći se za ruke, trče zatvorenih očiju

NEZNANO

Mladi udovac, muškarac u crnom šaketu, uzleće, vitak i crn.
To nije lasta, laste su pospale pre početka noći, to je on.
Umrta mlada je zvezda. Stoji gore i širi
ruke prema njima, oni je posmatraju zabačenih glava, vetar širi
njenu crnu haljinu.
To nam se sve pričinjalo.
Mladi udovac stoji upravo kraj stola, obučen u
sako crvenkaste boje i seče deci hleb. Čaj je slan od suza.
Iza zavese stoji umrla, senka njene vike figure pada na zid.

RAVNOTEŽA

Ružičasto, svetlucavo, alabastersko uho. Nabori i hodnici
Među kojima se pogled plaši i gubi.
U sredini sebe za prijem, koja upija
zvuke sa svih strana sveta.
Iznad uha na sedoj vlasi ljulja se anđelak
s prevezom preko ušiju.

Izbor i prevod
Biserka Rajčić

